

Onderwerp Haarlems minimabeleid 2016-2020 vergroot bestaanszekerheid	
Nummer	2019/739730
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	3.2 Inkomen
Afdeling	SMSR
Auteur	Kraan, A.L. van der
Telefoonnummer	023-5114061
Email	alkraan@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Het Haarlems minimabeleid 2016-2020 vergroot de bestaanszekerheid voor Haarlemmers met een laag inkomen.</p> <p>Van alle Haarlemmers met een laag inkomen is 94% in beeld en bereikt. Sommige huishoudens zouden zonder de ondersteuning uit het minimabeleid hun huishoudboekje niet rond krijgen. Duidelijk is ook dat werk in plaats van een bijstandsuitkering leidt tot een (iets) hoger besteedbaar inkomen.</p> <p>Blijvende zorg is er over kinderen die opgroeien in armoede. In sommige wijken is dit meer dan een derde van alle kinderen. Het bereiken en ondersteunen van deze kinderen is een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode.</p>
Behandelaar voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter bespreking naar de commissie Samenleving. Met deze informatienota wordt de toezegging om het minimabeleid te evalueren op bereik en op effectiviteit (2018/210481) afgedaan.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none">- Minimabeleid 'Samen actief tegen armoede' (2015/488128) en de nota (2015/488128) raadsvergadering 21 januari 2016.- Raadsnota Kansen voor alle Haarlemse kinderen (2017/174103) en de nota (2017/174103) raadsvergadering 20 juli 2017.- Voortzetten minimabeleid 2018-2019 (2017/514381) commissie Samenleving 19 april 2018.
Besluit College d.d. 24 maart 2020	<p>1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

Inleiding

Met de nota: Minimabeleid 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' heeft gemeente Haarlem in januari 2016 het minimabeleid voor vier jaar vastgelegd. Nu het einde van de periode in zicht komt, is het goed de balans op te maken.

Bij de bespreking van de nota 'Voortzetten minimabeleid 2018-2019' in de commissie Samenleving is toegezegd dat het bereik en de effectiviteit van het minimabeleid wordt geëvalueerd. Het evaluatierapport 'Haarlems minimabeleid vergroot bestaanszekerheid' (bijlage 1) informeert u over het bereik van de Haarlemse minima. De evaluatie behandelt de resultaten van de verschillende minimaregelingen en de besteding van de budgetten. Daarnaast toont het rapport de inkomenseffecten van het gaan werken in plaats van het hebben van een bijstandsuitkering. Tenslotte geeft deze evaluatie een beeld bij het aantal kinderen dat in Haarlem opgroeit in armoede.

Voor de evaluatie van de effectiviteit van het minimabeleid is een extern onderzoek verricht door bureau Kwiz: Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage gemeente Haarlem 2018-2019. Deze rapportage is als bijlage 2 bijgevoegd. Met deze informatienota wordt de toezegging om het minimabeleid te evalueren op bereik en op effectiviteit (2018/210481) afgedaan.

In 2020 wordt het minimabeleid herzien. De bespreking van de evaluatie van het huidige minimabeleid is het startpunt op weg naar nieuw beleid om Haarlemmers meer kans op bestaanszekerheid te bieden.

2. Kernboodschap

Het Haarlems minimabeleid 2016-2020 vergroot de bestaanszekerheid voor Haarlemmers met een laag inkomen.

Van alle Haarlemmers met een laag inkomen is 94% in beeld en bereikt. Sommige huishoudens zouden zonder de ondersteuning uit het minimabeleid hun huishoudboekje niet rond krijgen. Duidelijk is ook dat werk in plaats van een bijstandsuitkering leidt tot een (iets) hoger besteedbaar inkomen.

Blijvende zorg is er over kinderen die opgroeien in armoede. In sommige wijken is dit meer dan een derde van alle kinderen. Het bereiken en ondersteunen van deze kinderen is een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode.

Over het Haarlemse minimabeleid zijn de volgende conclusies te trekken:

Conclusie 1: De doelstellingen voor 2020 zijn reeds in 2018 bereikt.

De in 2016 gestelde doelen die in 2020 bereikt moesten zijn, zijn in 2018 al ruimschoots bereikt.

- 7.300 huishoudens maken gebruik van de HaarlemPas, in plaats van de beoogde 5.600. Dit is een extra bereik van 1.700 huishoudens.
- 1.237 kinderen maken gebruik van het JeugdSportFonds én 222 kinderen maken gebruik van het JeugdCultuurFonds (tegenwoordig het Jeugdfonds Sport en Cultuur). In plaats van de beoogde 800 kinderen die gebruik maken van één van de fondsen waren er in totaal 1.459 verstrekkingen. Dit is 659 hoger dan het streven.
- 4.800 Haarlemmers maken gebruik van een minimaregeling, in plaats van het beoogde resultaat van 2.800. Een extra bereik van 2.000.
- 7.350 toekenningen minimaregelingen, in plaats van het beoogde resultaat van 3.900. Dit is 3.450 hoger dan het streven.
- 1.871 Haarlemmers maken gebruik van individuele bijzondere bijstand, in plaats van het beoogde resultaat van 1.650. Dit is 220 hoger dan het streven.
- 2.650 individuele toekenningen bijzondere bijstand worden verstrekt, in plaats van het beoogde resultaat van 2.500. Dit is 150 hoger dan het streven.

Conclusie 2: Het minimabeleid bevordert de bestaanszekerheid bij het leven van een laag inkomen

Het Haarlemse minimabeleid geeft gezinnen meer ruimte om rond te komen, sommige huishoudens zouden anders structureel te weinig te besteden hebben.

De HaarlemPas is de basis van het Haarlemse minimabeleid. Deze pas wordt aan alle Haarlemmers verstrekt die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm (dit was 115% tot en met 2018). Met de HaarlemPas ontvangen zij informatie over mogelijkheden van ondersteuning. Het aantal verstrekte HaarlemPassen is sinds 2015 met 35% gestegen. Ook het gebruik van de minimaregelingen is toegenomen. Hoewel het gebruik van bijzondere bijstand nagenoeg gelijk is gebleven, is een steeds groter deel van deze aanvragen voor beschermingsbewind. In 2015 was dit 37% en in 2019 is dit gestegen naar 67%.

Op de armoedeval hebben met name regelingen van de rijksoverheid invloed. De armoedeval is het mechanisme dat ervoor zorgt dat mensen er financieel op achteruit kunnen gaan wanneer zij de overstap maken van uitkering naar werk, of wanneer zij meer gaan verdienen. Dit komt doordat ondersteunende maatregelen zoals toeslagen en tegemoetkomingen worden afgebouwd wanneer het inkomen stijgt. Uit deze evaluatie blijkt dat in Haarlem het besteedbaar inkomen altijd iets stijgt wanneer mensen vanuit de bijstand gaan werken. Het Haarlemse minimabeleid heeft een veel beperktere invloed op de armoedeval. Verhoging van de inkomensgrens van het minimabeleid kan de Haarlemse armoedeval wel verkleinen. Financiële tegenvallers op de gemeentelijke begroting hebben echter tot de noodzaak geleid om bezuinigingen door te voeren. Met de Programmabegroting 2020-2024²⁷ is afgezien van de voorgenomen verhoging van de inkomensgrens van 120% naar 130%.

Conclusie 3: Het minimabeleid bevordert zelfredzaamheid en participatie

Werk in plaats van bijstand is een belangrijke stap uit de armoede. Om zelfredzaamheid en participatie te bevorderen en de stap naar werk te vereenvoudigen heeft Haarlem in het minimabeleid een aantal voorzieningen opgenomen. Zo is er het scholingsbudget voor mensen met een bijstandsuitkering. Voor ondernemers die praktische ondersteuning nodig hebben bij de uitoefening van hun bedrijf is er 1-5-5 'Help een bedrijf'. Ook het Taalplein en het gratis bibliotheekabonnement helpen bij het participeren. Naast de voorzieningen uit het minimabeleid heeft Haarlem in het re-integratiebeleid vele maatwerkvoorzieningen, ondersteuning en bemiddeling naar (betaald) werk of participatie.

Conclusie 4: Het minimabeleid ondersteunt kinderen uit gezinnen met een laag inkomen

De afgelopen jaren is hard gewerkt om deze kinderen te bereiken en ondersteunen. Veel meer kinderen zijn bereikt met het minimabeleid, zowel met het aantal HaarlemPassen als met de daadwerkelijke gemeentelijke verstrekkingen. Regelingen voor de kinderen zijn in deze periode verruimd. Stichting Leergeld Haarlem en Zandvoort is opgericht en verstrekt bijvoorbeeld laptops en fietsen aan kinderen.

Het aantal kinderen dat in armoede leeft, is op wijkniveau in beeld gebracht. Een onwenselijke constatering is wel, dat in sommige Haarlemse wijken meer dan een kwart of zelfs meer dan een derde van de kinderen in een gezin met een laag inkomen leeft.

Conclusie 5: Versterking van de communicatie en samenwerking heeft gewerkt

De intensieve samenwerking met de partners in de stad, het vereenvoudigen van de regelingen en de versterking van de communicatie om Haarlemmers met een laag inkomen te bereiken, heeft gewerkt. Van alle Haarlemse minima is 94% in beeld. En huishoudens maken elk jaar meer gebruik van alle minimaregelingen.

Conclusie 6: Het minimabudget wordt volledig besteed

In 2016 was de opdracht om de beschikbare middelen van het minimabeleid daadwerkelijk te besteden aan de Haarlemmer met een laag inkomen. Dit is gelukt. Vanaf 2018 worden de jaarlijkse budgetten volledig benut en aangewend voor de Haarlemse minima. De keerzijde van dit succes is het zogenaamde open-einde-karakter van de minimaregelingen. Elke aanvraag dient in behandeling genomen te worden en daardoor is het risico van budgetoverschrijding aanwezig.

3. Consequenties

Het nieuw op te stellen beleid over bestaanszekerheid 2020-2023 zal voor een groot deel een voortzetting zijn van het huidige beleid. Dat wat goed gaat, moet worden behouden. Wel is duidelijk dat meer focus nodig is op het verbeteren van de situatie van kinderen die nu in Haarlem in armoede opgroeien.

4. Vervolg

Voortkomend uit de evaluatie is al een aantal denkrichtingen en acties benoemd voor het nieuw op te stellen beleid.

- *Gerichte focus op kinderen die opgroeien in armoede*
De verdeling van aantallen minimahuishoudens over de verschillende wijken is bekend. De cijfers per wijk van het aantal kinderen in armoede tonen aan dat vooral in Meerwijk, Boerhaavewijk, Europawijk en Molenwijk dit om een gerichte aanpak vraagt. Het is aan te raden de cijfers van de Sociaal Economische Status van de GGD en het Jeugdbeleid hierbij te betrekken. Een idee is dat het team Minima in samenwerking met de sociale wijkteams spreekuren gaat houden in deze wijken.
- *Optimalisering van het bereik van minima met een inkomen tussen de 115-120% van de bijstandsnorm*
Met ingang van 2019 is de inkomensgrens van 115% van de bijstandsnorm verhoogd naar 120%. Echter, de huishoudens die door deze verhoging nu ook recht hebben op een HaarlemPas, zijn nog niet allemaal bereikt. Nader onderzoek zal gedaan moeten worden hoe dit bereik in samenwerking met de partners in de stad verhoogd kan worden.
- *Verhoging van de inkomensgrens voor het minimabeleid*
Het verhogen van de inkomensgrens verkleint de armoedeval. Ook is het aantrekkelijker om te gaan werken vanuit de bijstand als de regelingen vanuit het minimabeleid voor een iets hoger inkomen beschikbaar zijn. Met name voor gezinnen met kinderen kan het wegvallen van de voorzieningen uit het kindpakket een grote aanslag zijn op de mogelijkheden voor kinderen om mee te doen en zich te ontwikkelen. Voor kinderen is een werkende ouder ook een mooi voorbeeldfiguur voor hun eigen toekomst.
- *Verbetering van bereik voor de individuele inkomenstoelage en de schoolkostenregeling*
Met de individuele inkomenstoelage wordt 49% van de langdurige minima bereikt. Met de schoolkostenregeling wordt 64% van de gezinnen bereikt.
- *Verder in gesprek met de stad*
In het voorjaar 2020 zal in een bijeenkomst van 'Samen maken wij de stad' de evaluatie worden gedeeld en samen met de partners in de stad besproken worden wat de belangrijkste pijlers moeten zijn van het nieuwe beleid.
- *Keuzes maken binnen het beschikbare budget*
Een hoger bereik leidt tot hogere uitgaven; bij het ontwikkelen van het nieuwe beleid bestaanszekerheid zullen keuzes moeten worden gemaakt die passen binnen de financiële ruimte.

5. Bijlagen

Bijlage 1: Haarlems minimabeleid vergroot bestaanszekerheid

Bijlage 2: Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage gemeente Haarlem 2018-2019, Bureau Kwiz